

Тема. Квінт Горацій Флакк (65-8 рр. до н. е.). «До Мельпомени» («Мій пам'ятник стоїть...»). Тема мистецтва і призначення митця у творі. Пам'ятник як символ вічності поезії. Розуміння автором значення свого доробку

Мета: знайомити з біографічними відомостями про Горація; аналізувати твір «До Мельпомени», порівнювати українські переклади різними митцями; розвивати уважність, логічне мислення, навички виразного читання; виховувати повагу до митців слова.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

II. Перевірка Д/З.

1. Літературний диктант

- 1) Найвідоміша поема Вергілія.
- 2) Батько Енея.
- 3) Матір Енея.
- 4) Засновник Рима.
- 5) Брат-близнюк Ромула.
- 6) Годувальниця хлопчиків-близнюків.
- 7) Цей бог опікувався Ромулом і Ремом.
- 8) Він викував щита Енеєві.
- 9) Час його царювання називають «золотою добою» римської літератури.

II. Мотивація навчальної діяльності

- Горацію належить вірш, перший рядок якого звучить так: «Звів я пам'ятник свій...»

- Яким може бути пам'ятник?

- Від якого кореня утворилося це слово?

- Навіщо люди їх зводять?

III. Оголошення теми й мети уроку

IV. Основний зміст уроку

1. Життя і творчість Горація

Квінт Горацій Флакк (65-8 рр. до н. е.) народився на півдні Італії, в сім'ї вільновідпущеника – раба, відпущеного на волю. Батько Горація багато працював для того, щоб син здобув гідну освіту. Майбутній поет пройшов усі сходи тогочасної освіти: від початкового навчання у Римі до філософських занять в Афінах, як це було прийнято у римській знаті.

Захопившись ідеями республіки, Горацій боровся в лавах захисників республіки і став військовим трибуном (командиром легіону) в армії Брута.

Після поразки армії Брута розчарований Горацій повертається на батьківщину. Тут на нього чекає ще одне випробування: маєток його батька був конфіскований, і поет залишився без засобів до існування. Саме в цей час Горацій починає писати вірші. Його перші вірші привернули увагу Вергілія, який познайомив молодого поета з Меценатом, що став другом і покровителем Горація.

Познайомившись з Августом, Горацій стає імператорським співцем, проповідником цезаріанства. Але, відчуваючи, що таке життя йому не до душі,

усамітнюється у своєму маєтку в Сабінських горах. Згодом Меценат і Август знову викликають поета в Рим. Так і минає його життя – у втечах на лоно природи та поверненнях до Рима.

Перу Горація належать 2 книги сатир, книга еподів (ліричних віршів), 4 книги од, 2 книги послань. У своїх одах Горацій, будучи філософським, інтелектуальним поетом, оспівує Рим і Августа, кохання і красу, розмірковує про поезію, життя і смерть, наслідуючи заклик епікурейства «Carpe diem!» («Лови день!»).

Творчість Горація творила величезний вплив на розвиток світової культури. У Римі його твори вивчали в школах, укладали до них коментарі. Не зникав інтерес до творчості поета і в середні віки, й у добу Відродження

2. Літературознавчий блок

Ода (гр. ode – пісня) – жанр лірики, що висловлює піднесені почуття, викликані важливими історичними подіями, діяльністю визначених осіб тощо.

4. Читання оди Горація «До Мельпомени»

5. Бесіда

- Про який пам'ятник йдеться у поезії «До Мельпомени»?
- Які автобіографічні відомості зазначив поет у вірші?
- Про яку заслугу в галузі поетичного мистецтва згадує Горацій?
- Що незвичного є в поезії поета?

4. Порівняння різних перекладів поезії українською мовою

До Мельпомени

Звій я пам'ятник свій. Довше, ніж мідь дзвінка,
Вищий од пірамід царських, просто їть він.
Дощ його не роз'їсть, не сколихне взимі,
Впавши в лють, Аквілон; низка років стрімких –
Часу біг коловий – в прах не зітре його.
Смерті весь не скорюсь: не западе в імлу
Частка краща моя. Поміж потомками
Буду в славі цвісти, поки з Весталкою
Йтиме понтифік-жрець до Капітолію.
Там, де Авфід бурлить, де рільникам колись
Давно за владаря був серед полів сухих, –
Будуть знати, що й – славний з убогого –
Вперше скласти зумів по-італійському
Еолійські пісні. Горда по праву будь,
Мельпомено, й звінчай, мило всміхаючись,
Лавром сонячних Дельф нині й моє чоло.

Переклад Андрія Содомори

До Мельпомени

Мій пам'ятник стоїть триваліший від міді.
Піднісся він чолом над царські піраміди.
Його не сточить дощ уїдливи́й, гризький,
Не звалить налітний і північний буревій,
Ні років довгий ряд, ні часу літ невпинний;
Я не умру цілком: єства мого частина

Переживе мене, і від людських сердець
Прийматиму хвалу, поки понтифік-жрець
Ще сходить з дівою в високий Капітолій.
І де шумить Авфід в нестриманій сваволі,
Іде казковий Давн ратайський люд судив, –
Скрізь говоритимуть, що син простих батьків,
Я перший положив на італійську міру
Еллади давній спів. Так не таїсь від миру,
І лавром, що зростив святий дельфійський гай,
О, Мельпомено, ти чоло моє звінчай.

Переклад М. Зерова

- V. Д/З. 1. Підготувати виразне читання поезії Горація «До Мельпомени».
2. Усно відповіді на питання (с.115)
3. Письмово відповіді на літературну розминку.

IV. Підсумок уроку

- Пригадайте «Заповіт» Тараса Шевченка, його слова «не забудьте пом'янути незлим, тихим словом». Відчуваєте різницю менталітетів?

Літературна розминка

Назвати ім'я митця або твір, спираючись на ключові слова.

1. Міф, «Іліада», сліпий.
2. Троя, Ахілл, Гектор.
3. Лірика, елегія, Афіни.
4. Рідна країна, герой, втікач.
5. Трагедія, Прометей, «Перси».
6. Гефест, Влада й Сила, Іо.
7. Любов, Лесбос, Алкей.
8. Афродіта, Пейто, Сапфо.
9. Мантуя, Еней, поема.
10. Троя, Еней, Дідона.
11. Одиссей, епос, гекзаметр.
12. Пенелопа, сірени, Демодок.